

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. október 11.

HORVÁT NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2013. október 11. 8:00

I. SZÖVEGÉRTÉS

Időtartam: 60 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Vážne informacije

Zadatke možete riješiti po redoslijedu koji sami izaberete.

Svoje odgovore napišite nakon brižnog razmatranja, po mogućnosti bez ispravljanja!

Dajte nedvosmislene odgovore!

Pripazite na pravopis! Ako ste nesigurni, koristite pravopis!

Želimo vam puno uspjeha u radu!

Pozorno pročítajte sljedeći ulomak i odgovorite na pitanja!**Priča o bajci (ulomak)**

Klasične bajke – *Pepeljuga*, *Snjeguljica*, *Crvenkapica* – među prvima su koje kao djeca susrećemo. Kada nam na kraju bajke kažu da su njezini junaci „od tada živjeli sretno i veselo, a žive i danas ako nisu umrli“, spremni smo u to povjerovati. Optimizam bajki, u kojima dobro odnosi pobjedu nad zlom, a poniznost nadmudruje oholost, budi nadu u svakome tko ih čita.

Koliko povijest pamti ljudi su jedni drugima pričali bajke. Papirus koji potječe iz vremena oko g. 1700. pr. Kr. otkriva nam da je faraon Keops, graditelj Velike piramide volio bajke. One sačuvane iz drevnog Egipta pokazuju začudnu podudarnost s pričama modernih vremena. Jedna od njih, *Anpu i Bata*, pokazuje niz pojedinosti sličnih onima kongoanske priče *Braća blizanci*. Zaplet *Braće blizanaca* nalik je opet zapletu njemačke priče *Zlatna djeca* koju su prepričala braća Grimm, a također i zapletima priča podrijetlom iz Rusije, Grčke, Italije, Irske, Čilea i niza drugih predaja.

Bajka podsjeća na snove koji struje od slike do slike ili od scene do scene, jednako čudesnom brzinom prebacujući čitatelja kao osobu od krvi i mesa do mjesta gdje se doslovce sve može dogoditi. Bajke su još uvijek tako popularne zato što se toliko jasno obraćaju i našoj mašti i našem srcu. Utjecaj klasičnih priča poput *Pepeljuge*, *Usnule ljepotice*, *Modrobradog i Začaranog kraljevića* u odjecima iznova i iznova susrećemo u suvremenim filmovima, romanima, pjesmama – čak i u reklamama.

Stvarni je svijet rijetko i svijet kojim vlada pravednost, no u bajkama dobro je gotovo uvijek velikodušno nagrađeno, a zlo pravedno kažnjeno. I ono što je najprivlačnije od svega: bajke su prepune svakovrsnih čarolija – premda se vile ne javljaju uvijek i u svakoj od njih!

Vile i vilenjaci sastavni su dio folklora mnogih naroda. Pričalo se da su vile zapravo duhovi, pali anđeli, potomci djece koju je Eva sakrila od Boga u sjenovito skrovište ili pak ostaci neke davne rase. Seoski ih je puk nazivao „dobrom čeljadi“, u znak posebnoga poštovanja.

Bajke su tvorevine koje imaju vlastiti život. Kroz duga stoljeća jedan ih je naraštaj prenosio drugome. U početku prenošene su putem usmene predaje, u vrijeme kad ljudi još nisu znali ni čitati ni pisati, a živjeli su na udaljenim seoskim dobrima i selima. U potonjim vremenima kad su otvorene škole a brojne se obitelji preselile u gradove, starim navadama pričanja priča zaprijetila je propast. Tada je došao red na sakupljače da sačuvaju priče slušajući pripovjedače i zapisujući njihove riječi.

U naše vrijeme čarolija bajki odvija se svaki put kad ih roditelji čitaju svojoj djeci, a i tada kad pozornost cijele obitelji postane plijenom filma kakav je Disneyjeva *Snjeguljica i sedam patuljaka*.

Moderno bilježenje priča započelo je 1697., kad su objavljene Pripovijesti i zgode prošlih vremena Francuza Charlesa Perraulta. Osam priča njegove zbirke, odabranih iz mnoštva onih prenošenih usmenom predajom, u kojoj se našla *Pepeljuga*, *Usnula ljepotica*, *Crvenkapica*, *Mačak u čizmama* i *Modrobradi*, izazvalo je pravu pomamu za izmišljenim, fantastičnim pričama.

Početkom 19. st. dvojica Nijemaca, braća Wilhelm i Jacob Grimm, slijedili su Perraultov primjer i počeli su u svojoj obitelji i među prijateljima sakupljati priče koje su kolale u usmenoj predaji. Grimmove bajke doskora su našle put u domove i srca djece širom Europe.

Braća Grimm potaknula su pisce na stvaranje novih priča u njihovu tradicionalnom, bajkovitom obliku. Najslavniji među njima je Hans Christian Andersen. Sin siromašna postolara odrastao je u jednoj bolnici u Odenseu, u Danskoj, gdje je često bez daha slušao priče starica koje su radile u predionici. Andersenove priče *Ružno pače* i *Snježna kraljica* umjetnička su, književna ostvarenja.

Unatoč tomu što danas manje ljudi priča priče prenosećih ih usmenom predajom, nadareni je pripovjedač još uvijek kadar očarati svoje slušateljstvo, a mi možemo slušati priče i putem radija i pomoću vrpce kasetofona. Možemo ih čitati sami sebi ili ih gledati na filmu i videu.

(Izvor: Neil Philip: Ilustrirana knjiga bajki, Zagreb, 1997.)

1. U čemu se nalazi optimizam bajki? Svoj odgovor formulirajte na temelju teksta u dvije rečenice!

---

2 boda	

2. Sljedeće naslove klasičnih bajki stavite u lokativ jednine!

a/ Pepeljuga: _____

b/ Snjeguljica: _____

c/ Crvenkapica: _____

3 boda	

3. Koji je egipatski faraon volio bajke? Napišite naslov jedne egipatske bajke!

---

2 boda	

4. U tekstu se spominju priče „podrijetlom iz Rusije, Grčke, Italije, Irske, Čilea“. Kako glase imena spomenutih zemalja u dativu jednine?

a/ iz Rusije: _____

b/ iz Grčke: _____

c/ iz Italije: _____

d/ iz Irske: _____

e/ iz Čilea: _____

5 bodova	

5. Utjecaj klasičnih priča susrećemo i u suvremenom kulturnom životu. Koja su to istaknuta područja? Odgovorite na temelju teksta!

---

4 boda	

6. Analizirajte slijedeću rečenicu po sastavu: „Stvarni je svijet rijetko i svijet kojim vlada pravednost, no u bajkama dobro je gotovo uvijek velikodušno nagrađeno, a zlo pravedno kažnjeno.” **U kakvom su međusobnom odnosu rečenice? Koji veznici povezuju surečenice?**

Rečenica po sastavu je: _____

Rečenice u međusobnom odnosu su: _____

Veznici su: _____

3 boda	

7. Što su vile? Potražite u tekstu sve riječi pomoću kojih možemo odrediti mjesto vila u folkloru pojedinih naroda!

---

6 bodova	

8. Što radi sakupljač bajki?

---

1 bod	

9. Kada je započelo moderno bilježenje priča, u kojoj zemlji?

---

2 boda	

10. Koje su Andersenove priče nove priče, dakle književna ostvarenja?

---

2 boda	

	maximális pontszám	elért pontszám
I. Szövegértés	30	

---

javító tanár

Dátum: .....

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés		

---

javító tanár

---

jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. október 11.

HORVÁT NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2013. október 11. 8:00

II. SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Vážne informácie

Izaberite i riješite jedan zadatak! Ukoliko ipak tijekom rada započnete rješavati i jedan drugi zadatak, onaj prvi prekrižite!

Pri razlaganju imajte u vidu zadane kriterije!

Hrabro formulirajte svoje samostalno mišljenje te navedite i svoje spoznaje!

Svoj sastavak brižno uredite, ukoliko ste nesigurni, pravopis provjerite pomoću rječnika!

Možete raditi i skice, ali pripazite da su one odvojene od sastavka!

Vaš odgovor neka sadrži najmanje 500 riječi.

Obrazlaganje/Argumentacija

U Zagrebu je predstavljen Muzej ulične umjetnosti čiji je cilj otvoriti dijalog grada, umjetnosti i građana te stvoriti jedinstvenu turističku ponudu. MUU nema fiksni prostor, radno vrijeme, niti otvaranja. U dogovoru sa gradskim službama i stanovnicima pojedinih naselja planira jednom godišnje ukrasiti odabrane zgrade. (2010.)

U sklopu Muzeja ulične umjetnosti (2012.) predstavljeni su radovi istaknutih domaćih i inozemnih umjetnika koji su nekoliko dana boravili u Sigetu i crtali svojstvenim stilom, komunicirali socijalne i ekološke poruke. Radovi belgijskog kipara Cordala osvojili su najviše simpatija. Oduševio je svojim minijaturnim ljudskim figurama smještenim u pukotinama garažnih zidova, na vrhovima zgrada.

Pozivamo sve zainteresirane da razgledaju radove jer ulična je umjetnost ne samo direktna i demokratska te otvorena svima već i vrlo neizvjesnog roka trajanja na ulici – još večeras može nestati pod bojom lokalnog vandala sa sprejem u ruci.

(danas. hr.: Pogledajte kako je Siget promijenio „lični opis“, Zagreb, 2012.)

Pročitajte gore navedene ulomke o otvaranju zagrebačkog Muzeja ulične umjetnosti i o uspješnom nastupu umjetnika nakon dvije godine otvaranja! Sličnu turističku ponudu imaju mnoge metropole. Ulična umjetnost može udahnuti novi život i zapuštenim naseljima. Osim što će se slika naselja pozitivno mijenjati, stvorit će se novi centri interesa. Ima li ulične umjetnosti u vašem zavičaju? U fokusu mogu biti različite discipline, kao npr. vizualne umjetnosti, ples, arhitektura. Na kojem javnom prostoru umjetnici pronalaze svoju „pozornicu“ i zašto baš tamo? Koliko je važno učiniti dostupnim i poboljšavati javna mjesta? Na temelju svojega iskustva obrazložite gore navedenu temu! Ulična umjetnost je mogućnost da umjetnost postaje dostupna svima ili nasuprot, narušava uobičajeni mir građana? Svoj stav za ili protiv dokažite jasnim i pouzdanim argumentima!

III

Analiza jednog umjetničkog djela

Marga Šarac je spisateljica Hrvata u Mađarskoj. Živjela je na Čepeljskom otoku, u gradu Tukulji. Bila je učiteljica u Hrvatsko-srpskoj osnovnoj školi u Budimpešti. Njenu kratku prozu pod naslovom „Svet oko mene“ izdalo je Poduzeće za izdavanje udžbenika 1984. godine. Autoričino razmišljanje prožeto je školom, njena je želja podučavanje i odgajanje. U pjesmi „Na starom groblju“ pjesnikinja opisuje svečane trenutke sjećanja na stara vremena. Analizirajte prigodne stihove Marge Šarac! O čemu govori u pojedinim strofama? Što ona poručuje? Koje karakteristike novoštokavskog ikavskog govora nalazite u pjesmi?

Marga Šarac (1930. – 1996.): Na starom groblju

Na Cvitnu nedilju¹
obišli smo najdraže
mi uža familija
kitili tužne grobove

Vrbe cicamace
suze na stare humke²
milovale kamen
drhtale su nam ruke

Ti drevni grobovi
i sumorno Propeće³
natpisi kazuju
jezik umriti neće

Štijemo ganuto
kamen iz prošlog vika
rujna dvajestsedmog
otišav s ovog svita

Imena su lipa
Radnić i Bilišić
Kudo Zorinac
Šarac i Miljković

Štijemo i dalje
Vukov Kremo Dragović
dobre duše stare
Agić i Branković

Staro groblje naše
šalješ poruku novom
molitva naš jezik
ne smi nestati s tobom

Crkva škula groblje
materinski jezik
pomozite nama
da nam živi uvik

Na cvitnu nedilju
obišli smo najdraže
u rodnoj Tukulji
kitili stare grobove

---

¹ nedjelja prije Uskrsa

² grobove

³ križ

*III***Komparativna analiza**

Kranjčevićeva poezija znači prekretnicu u razvitku hrvatskog pjesništva XIX. stoljeća. Piše objektivno, racionalno, pomoću slika i situacija iz antičke tradicije formulira probleme svojega doba. Matošem se hrvatska književnost vratila u europske razmjere. U isto vrijeme bio je jedan od rijetkih poznavatelja hrvatske književne tradicije. U sonetu je otkrio „skalnu glasova zvučnoga našega jezika“. Usporedite dvije pjesme istaknutih hrvatskih pjesnika! Stihovi paralelno i slikovito otkrivaju zakonitosti prošlog i sadašnjeg vremena. U kojoj je pjesmi izraz humorističan? Koja se pjesma temelji na meditaciji? Navedite razlike u obliku, metrici pjesama!

Silvije Strahimir Kranjčević (1865. – 1908.): Utjeha

Što gledaš? Gledam kako voda teče,
Gdje talas šušti kroz šikarje gusto –
I mislim kako sve je prošlo pusto,
Ah, sve što nekad bilo je daleče!

Što misliš? Mislim: čemu da me peče
Što mnogi sanak morao je proći?
Kad vrijeme ruši, i po me će doći –
I gledam samo kako voda teče.

Pa uvijek kad me tajni jad presiječe,
Što gine vijek moj, što se snovi gase,
E, glednem samo pjenu i talase
I mislim: kako sve to redom teče!
1892.

Antun Gustav Matoš (1873. – 1914.): Nekad i sad

Nekad je bila čedna sličica
Očiju krupnih, bijeloga čela;
Nikada nije vješta kičica
Skladnijeg našla duha i tijela.

Nevina riječ joj – drobna ptičica,
Ševina pjesma vedra i smjela,
Duša joj bješe slatka pričica
Momačkog srca, čista i bijela.

Sada pak – Bože! – oči pažljive
Nalaze na njoj zjene lažljive,
Patvoren zub i glumački osmijeh.

Kad sam joj sinoć prst poljubio,
Pitah se: - Zar si ovo ljubio? –
Pitah i prokleh život kroz posmijeh.
1911.

[illegible]

[illegible]

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Szövegértés		30	
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség	30	
	szerkezet, felépítés	10	
	nyelvi minőség	30	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

---

javító tanár

Dátum: .....

		elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés			
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség		
	szerkezet, felépítés		
	nyelvi minőség		

---

javító tanár

---

jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....